

Natuurtoets Wet Natuurbescherming Realisatie transformatorstation Oostzaan

25 mei 2021, Hippolytushoef

Opdrachtgever:

Reddyn B.V.
Basisweg 10
1043 AP Amsterdam
Postbus 50
6920 AB Duiven
Tel: 088-5426390
www.reddyn.com

Opdrachtnemer:

Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef
Tel: 0227-595576
Mob: 06-24818383
e-mail: aandachtnatuur@kpnmail.nl
www.aandachtnatuur.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 De Wet Natuurbescherming.....	blz. 2
2. Huidige situatie en methode.....	blz. 6
2.1 Gebieds- en planbeschrijving.....	blz. 6
2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen.....	blz. 6
2.3 Houtoptanden.....	blz. 8
2.4 Methode.....	blz. 8
3. Resultaten.....	blz. 10
3.1 Flora.....	blz. 10
3.2 Vogels.....	blz. 11
3.3 Zoogdieren.....	blz. 11
3.3 Amfibieën en reptielen.....	blz. 13
3.4 Overige beschermde soorten.....	blz. 13
4. Conclusies en advies.....	blz. 15
4.1 Gebiedsbescherming.....	blz. 15
4.2 Soortbescherming.....	blz. 15
4.3 Houtopstanden.....	blz. 18
Literatuurlijst.....	blz. 20

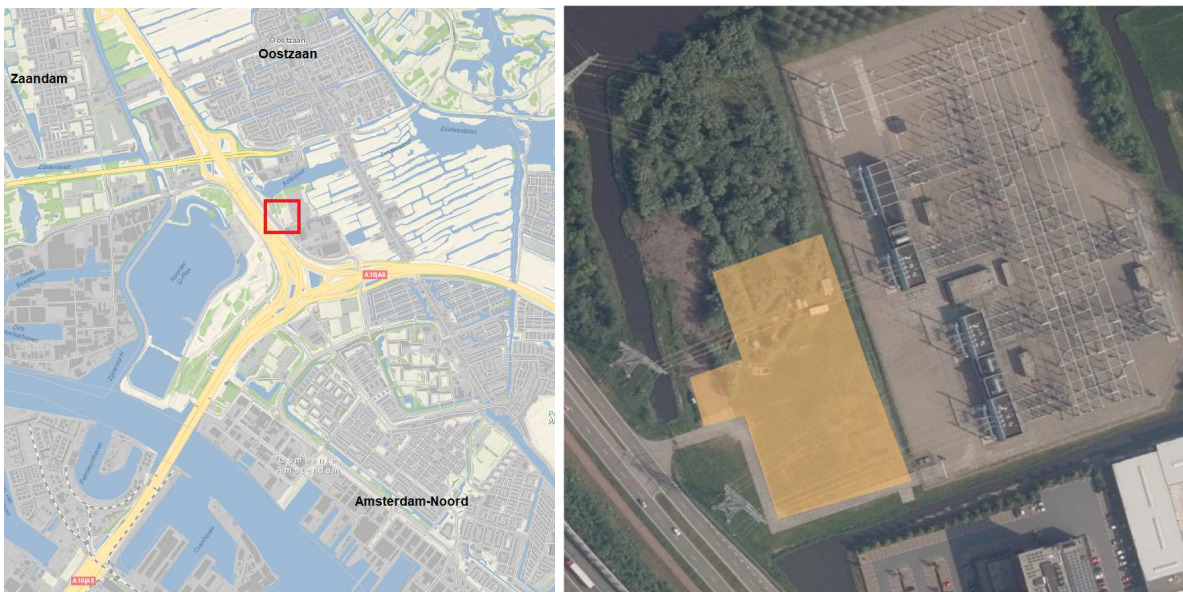
Bijlage 1: Toelichting Wet Natuurbescherming

1. Inleiding

In opdracht van Reddyn B.V. heeft een verkennend onderzoek (quickscan) in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden voor de realisatie van het transformatorstation Oostzaan nabij het TenneT hoogspanningsstation aan de Verlengde Stellingweg te Oostzaan, zie figuur 1.

Het verkennend veldonderzoek heeft op 15 juni 2020 plaatsgevonden. Aan de hand hiervan heeft in de winter van 2020-2021 een nader onderzoek naar kleine marterachtigen plaatsgevonden. De bevindingen van dit veldonderzoek aangevuld met literatuurgegevens worden hieronder verder besproken.

Figuur 1. Ligging van beoogde transformatorstation aan de Verlengde Stellingweg te Oostzaan.

1.1 Aanleiding en doel

In verband met de energietransitie is het noodzakelijk dat de capaciteit van het hoogspanningsstation Oostzaan wordt vergoot en zal een nieuw transformatorstation moeten worden gebouwd op het terrein nabij het hoogspanningsstation. Voor de uitbreiding van het hoogspanningsstation, de realisatie van een nieuw transformatorstation en het verleggen/aanleggen van de kabelverbindingen, zal een groot deel van het onbebouwde terrein tussen het hoogspanningsstation en de Verlengde Stellingweg opnieuw worden ingericht. In verband met de (mogelijke) aanwezigheid van de beschermde soorten op de projectlocatie, heeft ten behoeve van deze ontwikkeling heeft in 2020 en begin 2021 een veldonderzoek in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden. Het veldonderzoek is uitgevoerd door dhr. M. Volkers van Bureau Aandacht Natuur.

1.2 Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en richt zich op de bescherming van natuurgebieden, -verbindingen, planten- en diersoorten en houtopstanden. Deze wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder

ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten of gebieden in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Hieronder volgt een beknopte toelichting van de verschillende onderdelen in de Wet Natuurbescherming. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de zogeheten Natura 2000-gebieden. Andere binnen de Wet Natuurbescherming te beschermen gebieden zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding of provinciaal landschap.

Voor ieder Natura 2000 gebied dient te worden getoetst aan de hiertoe aangewezen instandhoudingsdoelstellingen. Een onderdeel hiervan is tevens de beoordeling van externe effecten zoals de stikstof-emissie van projecten ten opzichte van eventueel aanwezige stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.

Voor de NNN, natuurverbindingen of andere beschermde gebieden gelden andere toetsingscriteria. Hierbij gaat het om een toetsing van de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding. De regelgeving met betrekking tot deze gebieden is vastgelegd in de Omgevingsverordening van de betreffende provincie.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. De mate van negatieve effecten is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Voor de soortbescherming zijn per beschermingsregime dan ook een aantal verbodsbepalingen van kracht.

➤ Vogelrichtlijnsoorten

Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Hiermee is het verboden om in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen en worden ze voornamelijk tijdens de broedperiode beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels of nesten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Daarnaast zijn de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het

treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffing noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt.

➤ Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Het is hierbij verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren te beschadigen, te vernielen of te rapen. Ook het opzettelijk verontrusten van bedoelde diersoorten is niet toegestaan.

Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor het verstoren van deze soorten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffing noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van Europees beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

➤ “Andere” nationaal beschermde soorten

Dit betreffen de overige soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het is hierbij verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Het beschermingsregime voor deze 'nationaal' beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Zo zijn de hierboven genoemde verboden niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens is het mogelijk om voor deze soorten een ontheffing of vrijstelling te verkrijgen in het kader van een ruimtelijke inrichting dan wel bestendig beheer en onderhoud. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime ‘andere’ beschermde soorten.

Bescherming houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom¹ in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit vooraf te worden gemeld/aangevraagd. De initiatiefnemer is hierbij tevens verplicht om hetzelfde areaal te herplanten.

Ontheffing, vrijstelling of vergunning

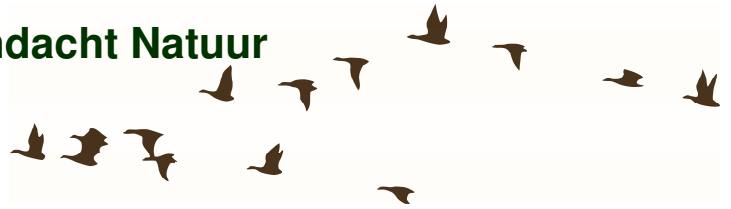
Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Wet Natuurbescherming ligt nagenoeg geheel bij de Provincies en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing kan worden verleend.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffings- en/of vergunningsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van ‘Verklaringen van geen bedenking’ (Vvgb). De ‘Verklaring van geen bedenkingen’ wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Het is ook mogelijk om een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij de desbetreffende provincie (bevoegd gezag). Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning is dit eveneens van toepassing.

¹ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als “bebouwde kom Boswet”

2. Huidige situatie en methode

2.1 Gebieds- en planbeschrijving

Het projectgebied is gelegen in de gemeente Oostzaan, aan de rand van de A8/A10, tussen Oostzaan en Amsterdam en bestaat uit een grasveld en een wilgenhakhout bosje (figuur 2) wat gebruikt wordt als hondentrainingsterrein.

Figuur 2. De projectlocatie bestaande uit een (kort gemaaid) grasveld (linker foto) en wilgenhakhout (rechter foto)

Het grasveld betreft een vrij intensief beheerd en gemaaid terrein doorkruist met een weg van stelconplaten en wordt gebruikt voor hondentraining. Aan de noordzijde van het grasveld is een wilgenhakhoutbos aanwezig met voornamelijk geknotte schietwilg en enkele meer uitgegroeide bomen. Het betreft een verruigd terrein met verspreid hopen snoeihout en snippers. Verder zijn er door het terrein enkele paden gemaaid en zijn er toestellen aanwezig voor de hondentraining. Verder zijn er rond het grasveld en door het wilgenhakhout enkele droge sloten/greppels aanwezig voor de afwatering van het terrein. Deze komen uit in de watergangen van de Kolkslot.

Op het hierboven beschreven terrein bestaat het voornemen om het bestaande hoogspanningsstation uit te breiden en een nieuw transformatorstation te realiseren, zie figuur 3. Ten behoeve van de beoogde werkzaamheden en de realisatie van kabelverbindingen, wordt er vanuit gegaan dat de aanwezige terreintypen grotendeels zullen verdwijnen. Het meest noordelijk deel van het wilgen hakhoutbos en de oevers langs de Kolkslot en de opvaart zijn hierbij niet onderhevig aan de werkzaamheden, zie figuur 3.

2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen

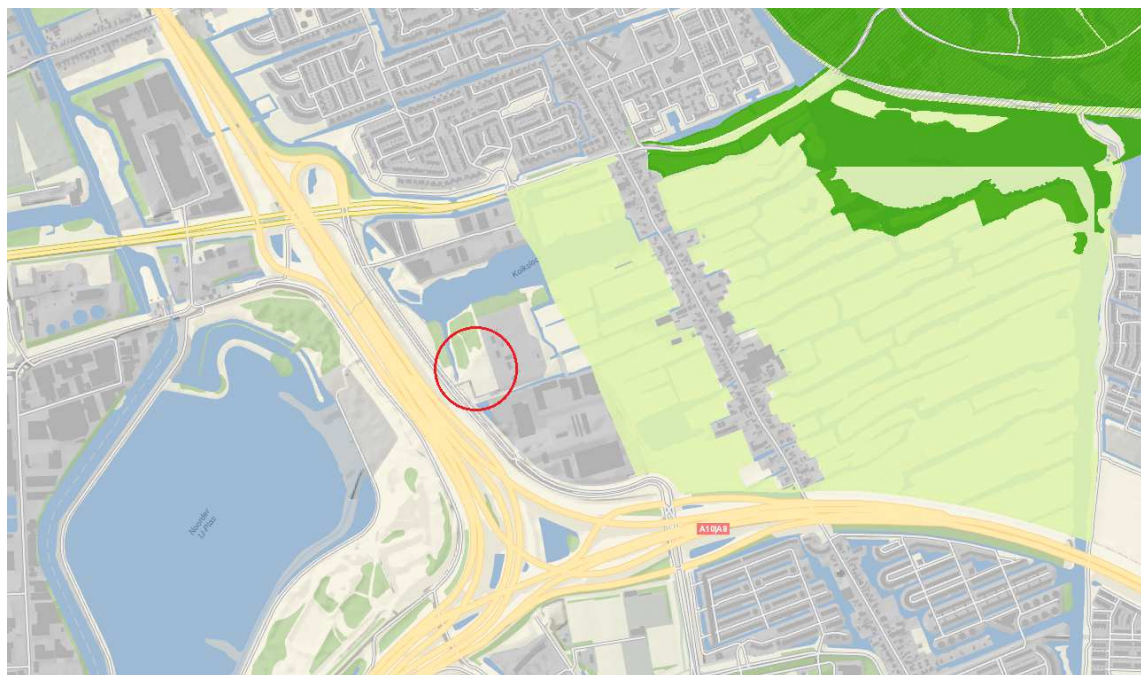
De planlocatie is niet gelegen in of direct aan de rand van een Natura 2000 gebied of aangewezen als (onderdeel van) Natuurnetwerk Nederland (NNN), weidevogelleefgebied of een natuurverbinding, zie figuur 4. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied betreft IJperveld, Varkensland, Oostzanderveld & Twiske en ligt op een minimale afstand van ruim 1,2 kilometer van de projectlocatie. Gezien afstand en de ligging langs de A8/A10, bevat het plangebied geen elementen die de specifieke waarden van genoemde Natura 2000

gebieden versterken en hebben dan ook geen functie voor in de Natura 2000 gebieden aangewezen habitatsoorten, habitattypen of vogelrichtlijnsoorten.

Figuur 3. Situering van het beoogde transformatorstation op de projectlocatie

Figuur 4. Ligging van de projectlocatie ten opzichte van het weidevogelleefgebied, NNN en het Natura 2000 gebied IJperveld, Varkensland, Oostzanderveld & Twiske.

2.3 Houtopstanden

Met het project wordt zo'n 2000m² wilgenhakhout verwijderd. Het gaat hierbij om circa 200 knotwilgen (*Salix alba*), één zwarte els en een veldesdoorn. Dit vindt plaats op locatie van het hondentrainingslocatie, waarbij op de locatie naast wilgenhakhout ook grasvelden en -paden zijn gerealiseerd. Verder is sprake van opslag van schietwilg en vlier. De locatie valt echter buiten de grenzen van de bebouwde kom van Oostzaan, zie figuur 5. Hiermee is er sprake van een beschermde houtopstand zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

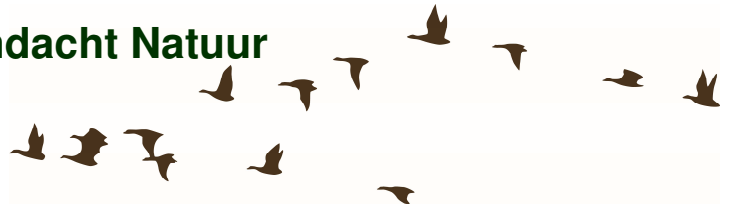

Figuur 5. Ligging van de planlocatie (rood kader) t.o.v. de bebouwde kom Wet Natuurbescherming (paars vlak).

2.4 Methode

Op 15 juni 2020 heeft overdag een verkennend veldbezoek plaatsgevonden aan de hierboven beschreven projectlocatie. Het onderzoek heeft zich gericht op het voorkomen of mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten binnen of in de directe omgeving van de projectlocatie.

In verband met de voorgenomen kap van een deel van het wilgenhakhoutbos, is het mogelijk dat (verblijfplaatsen van) kleine marterachtigen, zoals wezel, bunzing of hermelijn worden verstoord of aangetast. Met behulp van cameravallen en sporenbuizen is onderzoek verricht naar het voorkomen van kleine marterachtigen, conform de handreiking wezel, hermelijn en bunzing (*Provincie Noord-Holland*). De terreindelen met aanéengesloten bosschages en windsingels is zo'n 1 hectare groot. Conform de handreiking zijn er verspreid op het terrein 5 cameravallen (4 mostela's en 1 wildcamera).

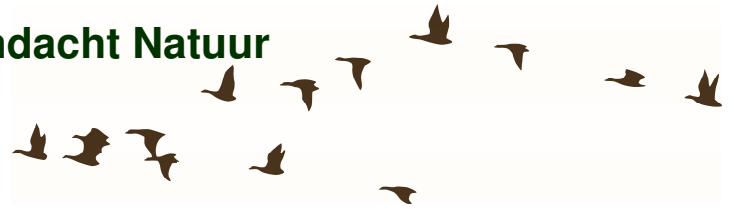

Echter heeft de inventarisatie niet in de optimale periode plaatsgevonden en zijn de mostela's en cameraval, conform de handreiking kleine marterachtigen in relatie tot soortbescherming (*provincie Noord-Brabant*), tenminste twaalf weken in het veld geplaatst. In de periode van 26 november t/m 4 maart zijn 4 mostela's en 1 cameraval geplaatst. De mostela's/cameravallen zijn geplaatst in/aan structuurrijke randen, opgaande structuren en bij takkenhopen etc. bij de camera's is een lokstof (ei en/of visolie) aangebracht om de trefkans te vergroten. In figuur 6 is een overzicht weergegeven van de locaties van geplaatste cameraval en mostela's in het projectgebied. Aanvankelijk zou een groter gebied onderhevig zijn aan de beoogde herinrichting en zijn de cameravallen/mostela's geplaatst buiten de invloedsferen van het hondentrainingsgebied op gunstige locaties langs bosschageranden en takkenhopen.

Verder is op basis van literatuurgegevens beoordeeld of beschermde soorten (kunnen) voorkomen.

Figuur 6. Situering van de cameraval (rode cirkel) en mostela's (groen driehoek) in en rond het plangebied.

3. Resultaten

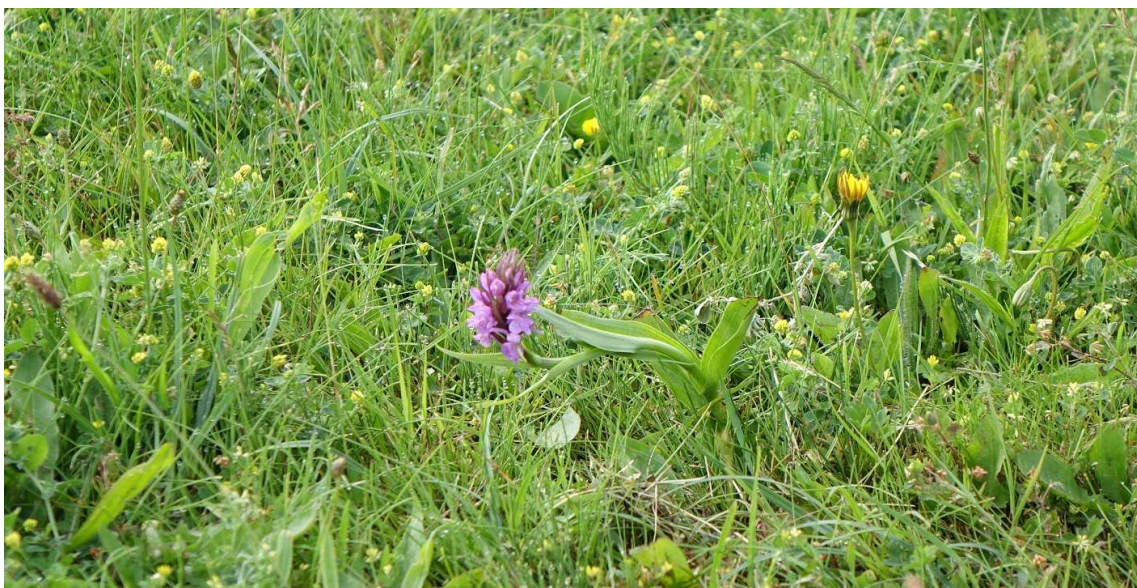
Tijdens het veldonderzoek zijn met uitzondering van enkele vogelsoorten geen beschermde soorten aangetroffen. Hieronder worden per soortgroep de bevindingen van het onderzoek verder omschreven en aangegeven welke beschermde soorten eventueel te verwachten dan wel uit te sluiten zijn binnen de projectlocatie.

3.1 Flora

Op de projectlocatie staat een gemaaide graslandvegetatie van een matig voedselrijke grond en een verruigd bosvak van wilgenhakhout.

Het bosvak bestaat hoofdzakelijk uit geknotte schietwilgen met zo nu en dan opslag van vlier, braam, zwarte els, kornoelje, gewone es en éénstijlige meidoorn. Het betreft een verruigd bosvak met een rijke ondergroei van gewone brandnetel, kleeftkruid, fluitenkruid, zachte ooievaarsbek, hondsdrif, smalle weegbree, kruipende boterbloem, riet, smeewortel, akkerdistel, haagwinde, Robertskruid, brede weegbree, veldzuring, harig wilgenroosje, voederwikke, honingklaver, sikkellklaver, pitrus, wolfspoot, bitterzoet, gele lis, guldenroede, ridderzuring, kale jonker, speerdistel, gewone berenklauw, kleine hoefblad, vijfvingerkruid, koolzaad en akkervergeet-mij-nietje. Het grasveld aan de zuidzijde van het terrein bestaat uit een soortenrijk, doch kort gemaaid grasvegetatie met soorten als gewoon biggenkruid, gewone paardenbloem, kleine klaver, witte klaver, duizendblad, brunel, madeliefje, heermoes, smalle weegbree, hondsdrif, rietorchis, rode klaver, jacobskruiskruid en gewone rolklaver. Langs de randen en greppels staan tevens soorten als bezemkruiskruid, teunisbloem, Canadees fijnstraal, gewone melkdistel, perzikkruid, bastaardwederik, boerenwormkruid, koninginnenkruid en kleine watereppe. Beschermde plantensoorten of vegetatietypen waarbij verwacht wordt dat beschermde flora voorkomt zijn niet aangetroffen.

Aan de hand van huidige verspreidingsgegevens (*FLORON/NDFF, 2021*) zijn binnen het betreffende uurhok (5x5km) waarnemingen bekend van de beschermde plantensoorten blaasvaren en Kartuizer anjer. Aan de hand van de aanwezige terreintypen, het beheer en aanwezige begroeiing, worden genoemde soorten echter niet verwacht binnen de projectlocatie.

Figuur 7. Soortenrijk, kort gemaaid grasveld met een enkele rietorchis.

3.2 Vogels

In de omgeving van het projectgebied zijn enkele vogelsoorten zoals witte kwikstaart, ekster, scholekster, winterkoning, tijtjaf, zwartkop, kleine karekiet, merel, fitis, roodborst, winterkoning, koolmees, zanglijster en kauw waargenomen. Gezien de aanwezige biotooptypen en tijd van het jaar, kan worden verwacht dat betreffende soorten op of in de directe omgeving van het plangebied tot broeden komen.

Op de locatie zijn echter geen aanwijzingen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Op de locatie zijn geen (mogelijke) nestlocaties van roofvogels of uilen aangetroffen. Ook met betrekking tot eventueel gebouw bewonende jaarrond beschermde soorten zoals huismus, gierzwaluw of kerkuil hebben de plannen geen betrekking.

3.3 Zoogdieren

Op de projectlocatie zijn met uitzondering van graafsporen en uitwerpselen van konijn, geen (sporen van) zoogdieren aangetroffen. Verwacht wordt dat het plantracé het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals haas, vos, veldmuis, bosmuis en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

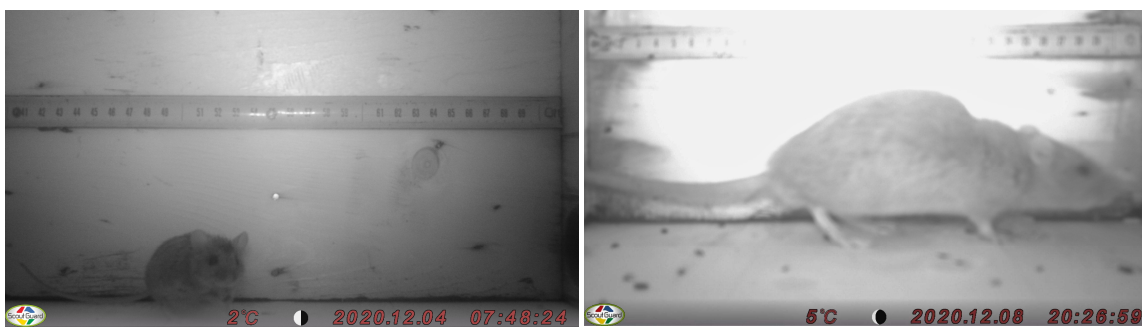
Met betrekking tot de zwaarder beschermde soorten is het mogelijk dat vleermuizen en verschillende soorten marterachtigen zoals wezel, hermelijn, bunzing of steenmarter voorkomen in de omgeving van de projectlocatie. Tevens is bekend dat in de omgeving van Oostzaan soorten als noordse woelmuis, waterspitsmuis en boommarter voorkomen, maar kunnen op basis van de aanwezige biotooptypen worden uitgesloten binnen de projectlocatie. Voor genoemde muissoorten noordse woelmuis en waterspitsmuis ontbreekt op het terrein geschikt leefgebied in de vorm van rietruigtes, structuurrijke natte graslanden en -slootklanten. Met betrekking tot (kleine) marterachtigen is met name het wilgenhakhoutbos geschikt biotoop met voldoende mogelijkheden voor schuil- en verblijfplaatsen door de aanwezigheid van verruigde terreindelen en achtergelaten snoeihout. Met betrekking tot de zwaar beschermde soorten wezel, hermelijn of bunzing zijn er met het gerichte onderzoek uitsluitend beelden van wezel aangetroffen, zie figuur 9. Op de camerabeelden van de cameraval aan de westzijde van het terrein zijn geen (kleine) marterachtigen aangetroffen, maar naast enkele vogels uitsluitend waarnemingen van de zoogdieren haas en vos (figuur 8). Op de camerabeelden van de ingezette mostela's zijn verder de kleine zoogdieren bosmuizen, huisspitsmuis, bosspitsmuis, dwergmuis en bruine rat waargenomen (figuur 10 en 11). In de meest noordelijke mostela nabij de oever van de Kolkslot zijn zo nu en dan ook woelmuizen zichtbaar. Of het hierbij om exemplaren van noordse woelmuis gaat is niet duidelijk, aangezien er bij de nachtbeelden geen duidelijke kenmerken en kleuren zichtbaar zijn. Ook de waarnemingen met betrekking tot wezel hebben uitsluitend betrekking op de twee meest noordelijk gelegen mostela's. Waarnemingen van deze soort op de camera en mostela's nabij het hondentrainingsveld zijn niet gedaan. Aan de hand van het onderzoek kan worden vastgesteld dat de nationaal beschermde soort wezel voorkomt op het beoogde terrein van het transformatorstation. Met de voorgenomen herinrichting zal echter een beperkt deel van het wilgenhakhoutbos verdwijnen en blijft het noordelijk deel (ca. $\frac{3}{4}$ ha) gehandhaafd. Het voorkomen van wezel op de zuidelijke helft is niet vastgesteld en ondervindt de soort wellicht te veel verstoring door de hondentrainingen die hier plaatsvinden. Met de beoogde herinrichting, zoals nu voorgesteld, wordt niet verwacht dat essentieel leefgebied van kleine marterachtigen wordt verstoord of verwijderd.

Figuur 8. Vos en haas gefotografeerd met de cameraval aan de westzijde van het terrein.

Figuur 9. Wezels gefotografeerd in de twee mostela's aan de noordzijde van het terrein.

Figuur 10. Bosmuis en bruine rat gefotografeerd in (verschillende) mostela's op het terrein.

Figuur 11. Huispijpmuis en bospijpmuis gefotografeerd in (verschillende) mostela's op het terrein.

Met het handhaven van het noordelijk deel van het plangebied als wilgenhakhout, ruigtestruweel blijft voldoende leefgebied voor de soort gehandhaafd.

Met betrekking tot boomarter ontbreken voldoende hoge en oude bomen en zijn nesten of boomholten geschikt als verblijfplaats voor boomarter niet aanwezig. Eventuele krapsporen of latrines zijn niet aangetroffen binnen of in de omgeving van het plangebied.

Verder kan de projectlocatie een geschikt foerageergebied vormen voor vleermuizen. Van mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen is op de locatie geen sprake. Bomen met geschikte holten zijn niet aanwezig en ook (geschikte) bebouwing ontbreekt binnen de projectlocatie. Het wilgenhakhout is vanwege de ligging ten opzichte van de Kolsloot een geschikt biotoop als foerageergebied voor vleermuizen. Gezien de situering van de projectlocatie tussen het hoogspanningsstation en de A10/A8, wordt echter niet verwacht dat de projectlocatie een belangrijk onderdeel zal uitmaken van het foerageergebied of een vliegroute van vleermuizen. Daarbij zal de noordelijke helft van het wilgenhakhout, langs de Kolsloot, niet onderhevig zijn aan de herinrichting, waarmee de functie van de (oever van) de Kolsloot als foerageergebied voor gewone- en ruige dwergvleermuis, watervleermuis en/of meervleermuis niet verloren gaan. Met de realisatie van het nieuwe transformatorstation is geen sprake van het verdwijnen of verstoren van vliegroutes of belangrijk foerageergebied van vleermuizen.

Andere beschermde zoogdieren worden gezien de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur niet verwacht binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

3.4 Amfibieën en reptielen

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soorten rugstreeppad bekend uit de uurhok gegevens waarbinnen de planlocatie valt (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Geschikt leefgebied voor rugstreeppad, zoals voortplantingswateren (ondiepe sloten of plassen) ontbreken binnen het plangebied. Daarbij ontbreken open zanderige terreintypen waar de soort zich gedurende dag of voor de overwintering kan ingraven.

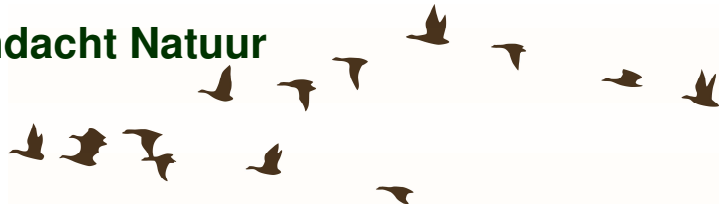
Tevens is het voorkomen van ringslang bekend uit de omgeving van Oostzaan en Amsterdam Noord, maar is al enige decennia niet aanwezig binnen het betreffende uurhok (*telmee.nl/NDFF, 2021*) en kan dan ook op basis van de huidige verspreidingsgegevens worden uitgesloten van de projectlocatie.

Met betrekking tot de beoogde plannen wordt dan ook niet verwacht dat leefgebied of exemplaren van rugstreeppad of ringslang worden verstoord of zullen verdwijnen met de uitbreiding van het hoogspanningsstation en de realisatie van het transformatorstation. Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën of reptielen komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkomen kunnen andere strikt beschermde amfibieën en reptielen worden uitgesloten van de projectlocatie.

3.5 Overige beschermde soorten

Tijdens het veldonderzoek zijn geen andere beschermde diersoorten dan hierboven genoemd aangetroffen. Met uitzondering van de vlindersoort “grote vos” worden overige beschermde soorten (vissen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelden op

grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het projectgebied.

In de omgeving van Oostzaan is naast grote vos tevens het voorkomen van de beschermde soorten gevlekte witsnuitlibel en zilveren maan (dagvlinder) bekend (*NDFF en telmee.nl*), maar komen uitsluitend voor in het uurhok (5x5km) ten noorden van Oostzaan.

Grote Vos heeft een voorkeur voor vochtige, open bossen, bosranden en boomgaarden met als waardplant de lep, maar komt ook voor op zoete kers en sommige wilgensoorten. Met uitzondering van (schiet)wilg komen genoemde boomsoorten niet voor binnen het plangebied. Verder ontbreken binnen het plangebied ook andere geschikte elementen die grote vos nodig heeft voor het volbrengen van zijn levenscyclus. Voor het afzetten van eitjes dienen hoge, vrijstaande bomen aanwezig te zijn, daarbij zonnen dieren geregeld op één of twee meter hoogte op boomstammen. Door het vrij recente hakhoutbeheer (knotwilgen) ontbreken hoge bomen met een zon-beschenen (onder)stam. Tevens dienen er geschikte plaatsen te zijn voor de overwintering zoals holle bomen en houtstapels, welke eveneens ontbreken binnen de projectlocatie. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren van genoemde zwaar beschermde soorten, wordt dan ook niet verwacht dat overige beschermde soorten voorkomen binnen het projectgebied.

4. Conclusies en advies

Hieronder worden de conclusies beschreven van de toetsing aan de Wet Natuurbescherming voor de beoogde uitbreiding van het aanwezige hoogspanningsstation en de realisatie van het TS Oostzaan. In de volgende paragrafen zijn per onderdeel de uitkomsten van het (voor)onderzoek in het kader Wet Natuurbescherming uitgewerkt en aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

4.1 Gebiedsbescherming

Gezien de ligging van het projectgebied langs de A8/A10 en de afstand van tenminste 1,2 kilometer tot het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied, wordt niet verwacht dat er negatieve effecten zijn van de uitbreiding van het aanwezige hoogspanningsstation en de realisatie van het TS Oostzaan. De projectlocatie en de directe omgeving bevatten geen elementen die de specifieke waarden van Natura 2000 gebieden versterken en hebben dan ook geen functie voor aangewezen kwalificerende vogelsoorten, habitattypen of habitatsoorten.

Echter is het mogelijk dat door externe effecten verstoring plaatsvindt aan genoemd Natura 2000 gebied, zoals de gevolgen door een stikstof-depositie op stikstofgevoelige habitattypen. Echter is het dichtstbijzijnde gedeelte van het Natura 2000 gebied (Twiske) uitsluitend aangewezen als vogelrichtlijngebied en bevat dan ook geen stikstofgevoelige habitattypen. Het dichtstbijzijnde habitatrichtlijngebied is daarentegen gelegen in Polder Oostzaan (Oostzanerveld) en ligt op tenminste 1,8 kilometer van de projectlocatie. Ten behoeve van de uitbreiding van het aanwezige hoogspanningsstation en de realisatie van TS Oostzaan is een stikstof-berekening in Aerius uitgevoerd (*Bureau Aandacht Natuur, 9 februari 2021*). Hieruit komt naar voren dat het planvoornemen zowel tijdens de bouwfase als de gebruiksfase geen extern effect heeft op Natura 2000 gebieden door toedoen van een stikstofemissie. Op basis van de voorgenomen plannen zijn er binnen Natura 2000 gebieden geen rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j en is er geen sprake van negatieve effecten van het planvoornemen op stikstofgevoelige habitattypen binnen Natura 2000 gebieden. Het plan is daarmee op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening. Een vergunningaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming is dan ook niet noodzakelijk.

Tevens vinden de werkzaamheden niet plaats in terreinen die zijn aangewezen als (onderdeel van) NNN, een ecologische verbindingszone (evz) of weidevogelleefgebied. Met uitzondering van een stikstof-berekening is een nadere of uitgebreide toetsing ten aanzien van de gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming is niet aan de orde.

4.2 Soortbescherming

Flora

Aan de hand van huidige verspreidingsgegevens (*FLORON/NDFF, 2021*) en groeiplaatsomstandigheden van beschermde plantensoorten, wordt niet verwacht dat beschermde plantensoorten voorkomen op het plantracé. Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde plantensoorten (glad biggenkruid of blaasvaren) op en rond het betreffende plantracé, is dan ook niet noodzakelijk.

Andere binnen de Wet Natuurbescherming beschermde plantensoorten worden aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens niet verwacht.

Vogels

In en rondom het plangebied zijn slechts enkele algemeen voorkomende broedvogels aangetroffen en te verwachten. Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet Natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat versturende (kap)werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

Handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn eveneens niet toegestaan. Nestlocaties van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw worden gezien als een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Voor de verstoring van deze verblijfplaatsen en belangrijk leef- of foerageergebied is ook buiten het broedseizoen een ontheffing noodzakelijk. Nestlocaties van bovengenoemde soorten zijn niet aanwezig binnen of in de directe omgeving van het plantracé. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn voor deze soorten dan ook niet noodzakelijk.

Zoogdieren

Met uitzondering van vleermuizen en de marterachtigen wezel, hermelijn, bunzing en/of steenmarter worden uitsluitend algemeen voorkomende beschermde zoogdiersoorten verwacht binnen de planlocatie. Binnen het plangebied zijn geen potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Aan de hand van gebiedskenmerken en de ligging ten opzichte van de A8/A10 wordt niet verwacht dat de projectlocatie een belangrijk onderdeel uitmaakt van het foerageergebied of een vliegroute van vleermuizen. Hiermee wordt niet verwacht dat belangrijk leefgebied van vleermuizen wordt verstoord of zal verdwijnen door de beoogde uitbreiding van het aanwezige hoogspanningsstation en de realisatie van het TS Oostzaan. Een nader onderzoek of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming in verband met het voorkomen van vleermuizen is dan ook niet noodzakelijk.

Tevens kan het wilgenhakhoutbos onderdeel uitmaken van het leefgebied van kleine marterachtigen dan wel steenmarter. Genoemde soorten hebben een groot territorium en gezien de uiterlijke kenmerken van het bosje kan worden verwacht dat het betreffende deel van het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van deze soorten. Aangezien met de voorgenomen herinrichting in de worst-case scenario een groot deel van het wilgenhakhoutbos verloren zou gaan, heeft een nader onderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van (kleine) marterachtigen met behulp van een cameraval en mostela's. Met het onderzoek is uitsluitend de nationaal beschermde soort wezel aangetroffen in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied, zie figuur 12. Inmiddels is besloten dat uitsluitend het zuidelijk deel van het wilgenhakhout zal plaatsmaken voor het transformatorstation en dat het overgrote deel ($\frac{3}{4}$) van het functioneel leefgebied van wezel gehandhaafd blijft. Het huidige inrichtingsplan heeft hiermee geen effect op het voorkomen van wezel, aangezien het zuidelijk deel voor deze soort reeds een hoge mate van verstoring kent vanwege de aanwezigheid van een hondentraining. Met de voorgenomen plannen wordt dan ook niet verwacht dat essentieel leefgebied van de kleine marterachtige wezel wordt verstoord of verloren gaat. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbeschermingswet ten aanzien van deze soort is hiermee niet noodzakelijk. Gezien de voorgenomen ontwikkeling en het voorkomen van wezel, dient de aanbeveling om voldoende rekening te houden met betreffende soort en het leefgebied te optimaliseren.

² In het kader van de Wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli.

waardoor wezel geen hinder ondervindt van de werkzaamheden. Mitigerende maatregelen ter verbetering van het leefgebied betreffen:

- Behoud en aanleg van kleine landschapselementen.
- Gefaseerd maaien van hooilanden en rietkragen, zodat voldoende vegetatie blijft staan voor schuilgelegenheid. Door het maaisel niet af te voeren, maar te verwerken in hopen, worden extra schuilgelegenheden gecreëerd.
- Aanleggen van natuurvriendelijke oevers
- Aanplanten of handhaven van bes- of notendragende struiken. Hiermee wordt de muizenpopulatie begunstigd.
- Extra schuilhopen opwerpen en/of marterkasten plaatsen.

In verband met de watercompensatie kan het terrein worden voorzien van natuurvriendelijke oevers en plasdras-zones. Vrijkomende bomen en struiken kunnen bij het bouwrijp maken van het werkterrein worden gebruikt voor het opwerpen van extra schuilmogelijkheden voor wezel.

Figuur 12. Locatie van de aangetroffen wezels (dicht groen driehoekje) ten opzichte van de beoogde planlocatie (gele arcering).

Mochten de plannen ten aanzien van de realisatie van het transformatorstation wijzigen en een groter areaal van het wilgenhakhout moeten worden verwijderd, kan dit leiden tot andere conclusies en is het mogelijk dat alsnog een ontheffing voor het verstoren van het leefgebied van wezel moet worden aangevraagd.

Andere binnen de Wet Natuurbescherming beschermde (grondgebonden)zoogdiersoorten worden aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens en aanwezige terreintypen niet verwacht binnen de projectlocatie. Een nader onderzoek naar het voorkomen van andere zwaar beschermde zoogdieren dan (kleine) marterachtigen is dan ook niet noodzakelijk.

Amfibieën en reptielen

Met betrekking tot amfibieën zijn enkele algemeen voorkomende beschermde soorten te verwachten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij een ruimtelijke ingreep of bestendig beheer. Echter geldt voor deze soorten te allen tijde de zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Gezien de voorgenomen plannen en het ontbreken van voortplantingswater, wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een effect zullen hebben op de (lokale) populatie van algemeen voorkomende amfibieën.

Verder is aan de hand recente verspreidingsgegevens bekend dat de beschermde rugstreeppad voorkomt in de omgeving van de projectlocatie. In de huidige situatie ontbreekt geschikt leefgebied voor deze soort, waarmee een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag met betrekking tot rugstreeppad in het kader van de voorgenomen realisatie en gebruik van het Klimpark Twiske niet noodzakelijk is.

Tevens is het voorkomen van ringslang bekend uit de omgeving van Oostzaan, maar wordt gezien de ligging ten opzichte van de A8/A10 en het ontbreken van recente waarnemingen binnen het uurhok (5x5km) niet verwacht op de projectlocatie. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag met betrekking tot ringslang in het kader van de Wet Natuurbescherming voor de beoogde uitbreiding van het hoogspanningsstation en de realisatie van het TS Oostzaan is hiermee niet noodzakelijk.

Overige beschermde soorten

Andere strikt beschermde soorten dan hierboven genoemd, worden niet verwacht binnen het projectgebied. Rond Oostzaan komen de beschermde soorten gevlekte witsnuitlibel, grote vos en zilveren maan voor. Echter ontbreken geschikte waardplanten en habitattypen voor genoemde soorten binnen het projectgebied. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag met betrekking tot het voorkomen van genoemde libelle- en vlindersoorten is dan ook niet noodzakelijk.

Andere beschermde soorten (vissen, libellen, kevers en andere ongewervelde) kunnen op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren worden uitgesloten. Nader onderzoek naar het voorkomen van andere beschermde soorten is dan ook niet noodzakelijk. Echter kunnen veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming altijd leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies.

4.3 Houtopstanden

Gezien de ligging van het wilgenhakhoutbosje buiten de bebouwde kom, wordt dit deel van het projectgebied gezien als een beschermde houtopstand zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Voor het verwijderen van circa 2000 m² wilgenhakhout ten behoeve van de voorgenomen uitbreiding en realisatie van het transformatorstation Oostzaan, is

een kapmelding in het kader van de Wet Natuurbescherming bij het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/Omgevingsdienst NHN) van toepassing. Hierbij is het mogelijk dat een herplantplicht wordt opgelegd.

Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., Hoekstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J., Buys J.C. (redactie), 2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren Natuur van Nederland 12*, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden
- Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna 7*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna 4*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- www.ravon.nl
- www.vlinderstichting.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.aerius.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/

Bijlage 1. Wet Natuurbescherming

Inleiding Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998 (1 oktober 2005), de Flora- en faunawet (1 april 2002) en de Boswet (20 juli 1961). De Wet Natuurbescherming heeft tot doel om (1) de biodiversiteit in Nederland te beschermen, (2) het decentraliseren van verantwoordelijkheden en (3) het vereenvoudigen van de wet- en regelgeving. De voorgaande natuurwetgeving kende verschillende bevoegde gezagen en rechtsdocumenten (vergunning, ontheffing en melding). De verantwoording van de Wet Natuurbescherming komt vrijwel geheel bij de Provincies te liggen en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing wordt verleend. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote internationale belangen of provincie overschrijdende zaken zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

In deze wet, gepubliceerd op 19 januari 2016 in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden Nr. 34, jaargang 2016, is het behoud van de biologische diversiteit en een duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan en de instandhouding van de natuurlijke habitats (*richtlijn 92/43/EEG, 21 mei 1992*) en de wilde flora en fauna (*PbEG 1992, L206*), het behoud van de vogelstand (*richtlijn 2009/147/EG, 30 november 2009; PbEU 2010, L20*) en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving geregeld.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming (voorheen de Natuurbeschermingswet 1998) zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de Natura 2000-gebieden. In Nederland zijn 164 Natura 2000-gebieden vastgesteld. Per Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of vogelrichtlijnsoorten apart aangewezen. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken dan wel te verzachten (middels mitigerende maatregelen). Het bevoegd gezag kan beperkende maatregelen opleggen om schadelijke activiteiten te verzachten of te voorkomen. Voor onvermijdelijke schade is men verplicht een vergunning aan te vragen.

Andere te beschermen gebieden bestaan uit gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding (evz) of provinciaal landschap. Deze beschermde waarden van de NNN of een natuurverbinding zijn niet toegespitst tot bepaalde soorten of habitats, zoals bij de Natura 2000-gebieden), maar gaat het hoofdzakelijk om de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

- **Natura 2000-beheerplannen**

Regulier beheer en bestaand gebruik zijn (of worden) opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

- **Cumulatieve effecten**

Door een combinatie van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden, de zogeheten *cumulatieve effecten*. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

- **Beschermde Natuurmonument**

Tevens waren, voordat Natura 2000 gebieden bestonden, zogeheten Beschermde Natuurmonumenten aangewezen. Voor deze gebieden bestaan vaak minder concrete natuurdoelen en was gericht op de instandhouding van de wezenlijke waarden, zoals natuurschoon en natuurwetenschappelijke waarden. In de Wet Natuurbescherming komen de aanwijzingen van Beschermde Natuurmonument te vervallen.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Elk van deze van de regimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Hiermee zijn binnen de Wet Natuurbescherming ruim 700 vogelsoorten en 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

In de Wet Natuurbescherming worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- 80 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels
- alle vleermuizen (22) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- 39 terrestrische zoogdieren en 7 marine zoogdieren
- alle amfibieën (16) en reptielen (7) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- een beperkt aantal soorten vissen (8), en schaal- en schelpdieren (3)
- bepaalde soorten insecten zoals vlinders (27), libellen (16) en kevers(6)

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn per beschermingsregime een aantal verbodsbepalingen van kracht.

• Beschermingsregime Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Het is verboden vogels opzettelijk te (ver)storen tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort¹

¹ Afhankelijk van de betekenis van de lokale vogelpopulatie kan sprake zijn van een effect op de landelijke staat van instandhouding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten op de landelijke staat van de soort. Het beschadigen van nesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren van vogels niet, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Voor de verstoring van broedende vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing of vrijstelling verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De jaarrond beschermde nestlocaties zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat (opzettelijke) verstoring van broedende dieren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit geen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

• Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1 (fauna) en lid 5 (flora)) van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk² te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Het is verboden dieren opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (bijlage IV), het Verdrag van Bern (Bijlage I en II) of het Verdrag van Bonn (Bijlage I) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

² In de Wet Natuurbescherming is bij meerdere verbodsbepalingen het "opzetvereiste" toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn niet verboden. Daarbij is echter van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...".

- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

• Beschermingsregime “andere” beschermde soorten

Dit betreffen “andere” soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. De andere, ‘nationale’ soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het beschermingsregime voor deze ‘nationale’ beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng en gelden de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Voor de ‘andere’ (nationaal) beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven beschreven;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraaftplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

• Mitigatie en compensatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (=verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Indien dergelijke maatregelen kunnen worden getroffen waardoor negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Voorbeelden van mitigerende maatregelen die een overtreding kunnen voorkomen zijn:

- het aanpassen van de werkvolgorde of uitvoeringsperiode
- het gebruik maken van andere werkapparatuur
- of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd

Voor een aantal soorten (23) kan met betrekking tot mitigerende maatregelen ten aanzien van (verstorende) werkzaamheden of activiteiten, worden gehandeld conform een soortenstandaard. In de soortenstandaard staan naast ecologische informatie van de betreffende soort ook de mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen, te verminderen en/of te herstellen.

Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt en/of geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de overige Europees en nationaal beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Maatregelen die de effecten op de plek van handeling herstellen, zijn mitigerend van aard; maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen door herstel of verbetering op een andere plek zijn compenserend van aard. In de soortenbescherming wordt, in tegenstelling tot de gebiedenbescherming, geen scherp onderscheid gemaakt tussen mitigerende en compenserende maatregelen. Belangrijk is dat de staat van instandhouding gegarandeerd wordt.

- **Vrijstelling**

Onder de Wet Natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk, zoals provinciale verordeningen en gedragscodes.

In de Wet Natuurbescherming zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een 'programmatische aanpak'. Een programmatische aanpak kan meerwaarde bieden, bijvoorbeeld bij de vormgeving van een actieve leefgebiedenbenadering op regionaal niveau voor soorten waarvoor dat in het licht van de internationale verplichtingen nodig is. Dit moet leiden tot een meer doelmatige aanpak en tegelijkertijd ruimte genereren voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Via de programmatische aanpak moet dan zekerheid worden geboden dat het streven naar een gezonde populatie van de betreffende soort niet in het gedrang komt. De programmatische aanpak dient getoetst te zijn aan de criteria voor vrijstelling die voor de betreffende soort(en) is vastgesteld. Indien dat het geval is, kan sprake zijn van een vrijstelling. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk (artikel 3.11).

Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming Houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit tevoren te worden gemeld/aangevraagd en is de initiatiefnemer verplicht om hetzelfde areaal te herplanten³. De aanvraag dient als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de betreffende gemeente te worden ingediend. Tevens is mogelijk om de aanvraag separaat bij de provincie in te dienen. De provincie bepaalt welke gegevens bij een aanvraag/melding moeten worden aangeleverd.

³ De herplantplicht vervalt voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Ontheffing, vrijstelling en/of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen. Voor handelingen of activiteiten is een ontheffing van de verbodsbepalingen nodig indien:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen;
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, gedragscode, beheerplan Natura 2000, programmatische aanpak of een ministeriële regeling.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffingsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning (zoals activiteiten uit de Waterwet, mijnbouwwet etc.) geldt dat een aparte ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd moet worden (naast een mogelijke watervergunning, ontgrondingsvergunning etc.). Als sprake is van een handeling met gevolgen voor beschermde soorten of gebieden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, is het tevens mogelijk dat de initiatiefnemer eerst apart een ontheffing en/of vergunning onder de Wet Natuurbescherming aanvraagt en daarna de omgevingsvergunning.

De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie (of in bijzondere gevallen door het Rijk) aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Indien (vooraf) een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd wordt / moet worden, is de desbetreffende provincie het bevoegd gezag. De provincie zal vervolgens de aangeleverde gegevens toetsen en bepalen of een vergunning, ontheffing dan wel vrijstelling kan worden afgegeven en onder welke voorwaarden.

Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Geen andere bevredigende oplossing voor handen is;
- Sprake is van een in de wet genoemd belang (zie soortbescherming);
- Geen sprake is van verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal de provincie een toetsing van de belangen en de alternatieven uitvoeren en een ecologische toetsing doen. De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.

Indien door een handeling of activiteit verbodsbepalingen overtreden worden, moet door de initiatiefnemer worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing(en) is, waardoor de verbodsbepalingen niet overtreden zullen worden. Bij andere oplossingen kan gedacht worden aan alternatieve locaties, een ander ontwerp of inrichting van het plan, of een andere uitvoering van de handelingen.

Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Uiteindelijk mag het verlenen van de ontheffing geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Wettelijk verschilt het toetsingscriterium voor vogels van dat voor overige Europees en nationaal beschermde soorten. Europese jurisprudentie maakt echter duidelijk dat bij afwijkingen onder de Vogelrichtlijn ook gekeken moet worden naar de staat van instandhouding van de populatie vogels.

De staat van instandhouding van lokale populaties is meestal niet bekend. De status van de lokale populatie kan afwijken van de landelijke staat van instandhouding of landelijke trend. Hoe minder gunstig de trend en/of staat van instandhouding, des te strenger moet de beoordeling zijn of er toestemming voor de ontheffing kan worden verleend. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten, dus ook met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van de soort.